



Brüsszel, 2024.4.8.
COM(2024) 153 final

2024/0084 (NLE)

Javaslat

A TANÁCS HATÁROZATA

az Atlanti-óceán északkeleti körzete tengeri környezetének védelméről szóló egyezmény (OSPAR-egyezmény) keretében az Európai Unió által a tengeri létesítmények ártalmatlanításáról szóló 98/3. számú OSPAR-határozat módosításáról szóló határozattal kapcsolatban képviselendő álláspontról

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT TÁRGYA

E javaslat tárgya az Északkelet-atlanti Tengerikörnyezet-védelmi Bizottságban a használaton kívüli tengeri létesítmények ártalmatlanításáról szóló 98/3. számú OSPAR-határozat módosításáról szóló határozatnak az Atlanti-óceán északkeleti körzete tengeri környezetének védelméről szóló egyezmény keretében tervezett elfogadásával kapcsolatban az Unió által képviselendő álláspont meghatározásáról szóló határozat.

2. A JAVASLAT HÁTTERE

2.1. Az OSPAR-egyezmény

Az Atlanti-óceán északkeleti körzete tengeri környezetének védelméről szóló egyezmény (a továbbiakban: az egyezmény) célja az északkelet-atlanti tengeri területnek az emberi tevékenységek káros hatásaival szembeni védelme az emberi egészség megóvása, a tengeri ökológiai rendszer megőrzése, illetve, amennyiben ez lehetséges, a káros hatásokat szenvedett tengeri területek helyreállítása érdekében. Az egyezménynek 16 részes fele van: Belgium, Dánia, az Egyesült Királyság, az EU¹, Finnország, Franciaország, Hollandia, Írország, Izland, Luxemburg, Németország, Norvégia, Portugália, Spanyolország, Svájc és Svédország. Az egyezményt 1992. szeptember 22-én nyitották meg aláírásra az Oslói és Párizsi Bizottságok miniszteri ülésén, és 1998. március 25-én lépett hatályba.

2.2. Az OSPAR-bizottság

Az egyezmény 10. cikke szerint létrehozott OSPAR-bizottság az egyes részes felek képviselőiből áll, rendszeres időközönként és különleges körülmények miatt bármikor ülésezik. Feladatai közé tartozik az egyezmény végrehajtásának felügyelete, valamint a tengeri terület állapotának, az elfogadott intézkedések hatékonyságának, a prioritásoknak és az esetleges kiegészítő vagy eltérő intézkedések szükségességének a felülvizsgálata.

Az egyezmény 20. cikke értelmében minden részes fél egy szavazattal rendelkezik a bizottságban. Az EU annyi szavazattal van felruházva, ahány tagállama részes fele az egyezménynek. Az EU nem szavaz abban az esetben, ha tagállamai gyakorolják saját szavazati jogukat, és fordítva.

2.3. Az OSPAR-bizottság tervezett jogi aktusa

Az OSPAR-bizottság a 2024. június 24-én tartandó, 27. ülésén határozatot (a továbbiakban: a tervezett jogi aktus) tervez elfogadni a tengeri létesítmények ártalmatlanításáról szóló 98/3. számú OSPAR-határozat módosításáról.

Az OSPAR-bizottság javasolja a „betonlétesítmény” fogalom meghatározásának módosítását a tengeri létesítmények ártalmatlanításáról szóló 98/3. számú OSPAR-határozatban annak egyértelművé tétele érdekében, hogy az alstruktúrákban található cellák tartalma nem képezi a létesítmény részét. Az ilyen – gravitációs betonlapzatnak (a továbbiakban: CGBS) nevezett – létesítményekben található cellákat szénhidrogének tárolására használják. A cellákban található, nagyrészt ismeretlen összetételű maradványanyagok főként folyékonyak, és nagy mennyiségű olajat tartalmaznak. Az említett cellák veszélyes hulladékot tartalmaznak, melyek ha a létesítmény leszerelését követően a tengerben maradnak, nagy kockázatot jelentenek a környezetre, az ökoszisztémákra és potenciálisan az emberi egészségre nézve.

¹ A Tanács 98/249/EK határozata (1997. október 7.) az Atlanti-óceán észak-keleti körzete tengeri környezetének védelméről szóló egyezmény megkötéséről (HL L 104., 1998.4.3., 1. o.).

A 98/3. számú OSPAR-határozat elvben előírja az életciklusuk végén lévő létesítmények teljes eltávolítását, de engedélyez eltéréseket.

A CGBS-cellák tartalma nem része a tengeri létesítménynek, ezért nem alkalmazható rá a 98/3. számú határozat szerinti eltérés. Ennek tisztázása érdekében az OSPAR jogásznyelvészei azt javasolták, hogy a 98/3. számú OSPAR-határozat 1. pontjában szereplő „betonlétesítmény” fogalommeghatározást a következőre módosítsák: „»betonlétesítmény«: teljesen vagy főként betonból épített, használaton kívüli tengeri létesítmény; *az alstruktúrában található cellák tartalma nem része a létesítménynek, és az OSPAR-egyezmény III. mellékletében foglalt rendelkezések hatálya alá tartozik.*” A fogalommeghatározásnak a dőlt betűvel szedett résszel való kiegészítése – azáltal, hogy a cellák tartalmát kifejezetten kizárja a „betonlétesítmény” fogalmából – megszünteti annak lehetőségét, hogy a 98/3. számú határozatban megállapított teljes eltávolítási kötelezettségtől való eltérés révén az említett cellatartalmakat a leszerelést követően a tengeren hagyják.

3. AZ UNIÓ ÁLTAL KÉPVISELENDŐ ÁLLÁSPONT

A kilencvenes évek közepén történt Brent Spar-ügyet követően (amikor a Shell közfelháborodás miatt megváltoztatni kényszerült azon döntését, hogy egy használaton kívüli olajkitermelő létesítményt elsüllyeszt a tengerben), az 1998-ban Sintrában (Portugália) tartott OSPAR miniszteri találkozón elfogadták a használaton kívüli tengeri létesítmények ártalmatlanításáról szóló 98/3. számú OSPAR-határozatot; ez a határozat tiltja az OSPAR-határozat hatálya alá tartozó tengeri területen a hulladéklerakást, valamint a használaton kívüli tengeri létesítmények részben vagy egészben történő hátrahagyását.

Az OSPAR-egyezmény érintett részes feleinek illetékes hatósága csak bizonyos kategóriákra vonatkozóan és a 98/3. számú határozat 2. melléklete szerinti értékelés függvényében adhat engedélyt eltérésre a létesítmények vagy létesítményrészek hátrahagyását illetően. A használaton kívüli tengeri létesítmények azon kategóriái, amelyek esetében mérlegelhető eltérések engedélyezése például a következők: azon acél létesítmények, amelyek szárazföldön mért tömege meghaladja a tízezer tonnát, vagy a gravitációs betonlapzatok (CGBS).

2019–2020-ban a 98/3. számú OSPAR-határozat szerinti konzultációs folyamatra került sor az Egyesült Királyság azon szándékáról, hogy eltérés útján engedélyezze a Brent Alpha acélköpenyes, valamint a Brent Bravo, a Brent Charlie és a Brent Delta gravitációs betonlapzatú létesítmények talapzatának a helyszínen hagyását, mely engedély a gravitációs betonlapzatokban található cellák tartalmára is kiterjedt volna.

Az Unió képviselőjében a Bizottság az OSPAR többi szerződő felével együtt kifogásolta az Egyesült Királyság szándékát, mivel az említett tartalom veszélyes hulladék, amelyet nem szabad a tengerben hagyni; továbbá megfelelő nyomonkövetési program bevezetésére lenne szükség a használaton kívüli létesítmény tengerben hagyott részei körüli tengeri környezet megfigyelésére; valamint a 98/3. számú határozat szellemével összhangban fel kell gyorsítani a teljes eltávolítást célzó technológiai megoldások fejlesztését annak megakadályozása érdekében, hogy a leszerelést követően a létesítmény valamely része a tengerben maradjon; és az eltérés megfelelő indokok nélküli engedélyezése nem ösztönzi az ilyen célú fejlesztést.

A konzultációs folyamatot eredményeit többek között az OSPAR 2021. évi, Cascaisban (Portugáliában) tartott miniszteri találkozóján elfogadott új OSPAR-stratégia is tükrözte, amelynek célja, hogy „a lehetséges eltérések alkalmazási körének csökkentése céljából felülvizsgálja és adott esetben módosítsa a használaton kívüli tengeri létesítmények azon kategóriáit, amelyek esetében a használaton kívüli tengeri létesítmények ártalmatlanításáról szóló 98/3. számú OSPAR-határozat alapján mérlegelhető az eltérések engedélyezése. A felülvizsgálat alapját többek között a leszerelési technológiák terén elért előrelépések és a

rendelkezésre álló legjobb tudományos ismeretek fogják képezni.” A stratégia részét képezi továbbá a leszerelési technológiák előmozdítására irányuló célkitűzés. Emellett az OSPAR-egyezmény keretében folyamatban van a leszerelési lehetőségek értékelésére szolgáló harmonizált módszertan kidolgozása is.

Ebben az összefüggésben a javasolt módosítás célja, hogy szilárd jogalapot biztosítson annak megakadályozására, hogy a leszerelést követően szennyezett cellatartalom maradjon a helyszínen. Ez nemcsak a Bizottságnak és az OSPAR-egyezmény más szerződő feleinek fent említett, a cellatartalom tekintetében biztosított eltérésekkel szembeni kifogásaival áll összhangban, hanem a kapcsolódó uniós szakpolitikákkal is, például a levegőre, a vízre és a talajra vonatkozó szennyezőanyag-mentességi cselekvési tervvel, melynek célja, hogy 2050-re a vízszennyezést olyan szintre csökkentse, amely már nem tekinthető károsnak az egészségre és a természetes ökoszisztémákra; a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvvel, amely előírja, hogy az Unió tengervizeinek el kell érnie a jó környezeti állapotot; a hulladékokról szóló keretirányelvvel, mely megtiltja a hulladék lerakását; valamint a tengeri olaj- és gázipari tevékenységek biztonságáról szóló irányelvvel, amely a leszerelés környezeti vonatkozásait is figyelembe veszi. E szakpolitikák egyikét sem lehet megfelelően végrehajtani, ha az Atlanti-óceán északkeleti részén jelen vannak olyan szennyező források – például a használaton kívüli olajipari létesítmények szennyezett cellatartalmai –, amelyek potenciálisan súlyos és tartós, országhatárokon áttérjedő szennyezést eredményeznek.

Tekintettel az OSPAR-bizottság 2024. június 24–28-i ülésére, uniós álláspontot kell kialakítani, mivel a tervezett határozat – mely elfogadás előtt áll – jogilag kötelező erejű szöveg. Mivel a határozat megkönnyíti az uniós szakpolitikák és jogszabályok végrehajtását, továbbá megelőzi a tengeri környezet károsodását, ajánlott, hogy az Unió szavazatával támogassa a határozat elfogadását.

4. JOGALAP

4.1. Eljárási jogalap

4.1.1. Alapelvek

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 218. cikkének (9) bekezdése határozatok elfogadásáról rendelkezik „a megállapodásokkal létrehozott szervezetben az Unió által képviselendő álláspontok kialakítására vonatkozóan, amennyiben az ilyen szervnek joghatással bíró jogi aktust kell elfogadnia, kivéve a megállapodás intézményi kereteit kiegészítő vagy módosító jogi aktusokat”.

A „joghatással bíró jogi aktus” fogalmába beletartoznak a nemzetközi jognak a kérdéses szervet szabályozó szabályai szerint joghatással bíró jogi aktusok. Ezenfelül a fogalom magában foglalja azokat az eszközöket is, melyek a nemzetközi jog szerint nem bírnak kötelező erővel, de „meghatározó módon befolyásolják az uniós jogalkotó által [...] elfogadott szabályozás tartalmát”².

4.1.2. A jelen esetre történő alkalmazás

Az OSPAR-bizottságot az Atlanti-óceán északkeleti körzete tengeri környezetének védelméről szóló egyezmény hozta létre.

Az OSPAR-bizottság által elfogadandó jogi aktus joghatással bíró jogi aktus. A tervezett jogi aktus joghatással bír, mivel valamennyi OSPAR-határozat jogilag kötelező erejű a részes

² A Bíróság 2014. október 7-i ítélete, Németország kontra Tanács, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 61–64. pont.

felekre nézve az OSPAR-egyezmény 13. cikkének (2) bekezdése értelmében, mely a következőképpen fogalmaz: „A határozat az elfogadását követő kétszáz nap elteltével kötelező erejű azon részes felekre nézve, amelyek azt megszavazták, és az említett időszakon belül nem értesítették az ügyvezető titkárt arról, hogy nem fogadják el a határozatot, azzal a feltétellel, hogy a szóban forgó időszak leteltéig a részes felek háromnegyede a határozat mellett szavazott és nem vonta vissza e szavazatát, vagy írásban értesítette az ügyvezető titkárt arról, hogy elfogadja a határozatot. *A határozat minden olyan részes félre nézve kötelező erejű, amely írásban értesítette az ügyvezető titkárt arról, hogy elfogadja a határozatot, az értesítés időpontjától vagy a határozat elfogadásától számított kétszáznapos időszak lejártja után, attól függően, hogy melyik következik be később.*”

A tervezett jogi aktus nem egészíti ki és nem módosítja a megállapodás intézményi keretét.

Ezért a javasolt határozat eljárási jogalapja az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdése.

4.2. Anyagi jogalap

4.2.1. Alapelvek

Az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdése szerinti határozat anyagi jogalapja elsősorban azon tervezett jogi aktus célkitűzésétől és tartalmától függ, amellyel kapcsolatban az Unió által képviselendő álláspont meghatározásra kerül. Amennyiben a tervezett jogi aktus kettős célkitűzést követ, vagy két összetevőből áll, és ezek egyike elsődlegesként vagy döntő jellegüként azonosítható, míg a másik pusztán járulékos jellegű, az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdése szerinti határozatot egyetlen jogalapra, azaz az elsődleges, illetve döntő jellegű célkitűzés vagy összetevő által megkövetelt jogalapra kell alapítani.

4.2.2. A jelen esetre történő alkalmazás

A tervezett jogi aktus elsődleges célkitűzése és tartalma a környezet védelmével kapcsolatos.

Ezért a javasolt határozat anyagi jogalapja az EUMSZ 192. cikkének (1) bekezdése.

4.3. Következtetés

A javasolt határozat jogalapja ezért az EUMSZ 192. cikkének (1) bekezdése, összefüggésben 218. cikkének (9) bekezdésével.

Javaslat

A TANÁCS HATÁROZATA

az Atlanti-óceán északkeleti körzete tengeri környezetének védelméről szóló egyezmény (OSPAR-egyezmény) keretében az Európai Unió által a tengeri létesítmények ártalmatlanításáról szóló 98/3. számú OSPAR-határozat módosításáról szóló határozattal kapcsolatban képviselendő álláspontról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen 192. cikkének (1) bekezdésére, összefüggésben 218. cikke (9) bekezdésével,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

- (1) Az Atlanti-óceán északkeleti körzete tengeri környezetének védelméről szóló egyezmény³ (a továbbiakban: az egyezmény), amelynek az Unió szerződő fele, 1998. március 25-én hatályba lépett.
- (2) Az egyezmény 10. cikkének (3) bekezdése értelmében az egyezmény 10. cikkének (1) bekezdésével létrehozott bizottság (a továbbiakban: OSPAR-bizottság) az egyezmény 13. cikkének megfelelően határozatokat fogadhat el.
- (3) Az OSPAR-bizottság a 2024. június 24-én tartandó 27. ülésén határozatot tervez elfogadni a használaton kívüli tengeri létesítmények ártalmatlanításáról szóló 98/3. számú OSPAR-határozat módosításáról.
- (4) A tervezett határozat módosítja a „betonlétesítmény” fogalom meghatározását annak egyértelművé tétele érdekében, hogy az alstruktúrákban található cellák tartalma nem képezi a létesítmény részét.
- (5) Mivel az említett bizottság által hozandó határozat kötelező érvényű lesz az Unióra nézve, helyénvaló meghatározni az Unió által az OSPAR-bizottságban képviselendő álláspontot.
- (6) Az Unió által képviselendő álláspont, hogy a 98/3. számú OSPAR-határozat módosításáról szóló határozat elfogadása mellett szavaz, mivel az megkönnyíti az uniós szakpolitikák és jogszabályok végrehajtását, és megelőzi a tengeri környezet károsodását.

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az OSPAR-bizottság 27. ülésén az Unió által képviselendő álláspont, hogy a használaton kívüli tengeri létesítmények ártalmatlanításáról szóló 98/3. számú OSPAR-határozatnak a

³ HL L 104., 1998.4.3., 2. o.

„betonlétesítmény” fogalommeghatározása tekintetében történő módosításáról szóló határozat elfogadása mellett szavaz.

2. cikk

Az Unió képviselői az OSPAR-bizottság 27. ülése fejleményeinek fényében a Tanács további határozata nélkül, a tagállamokkal helyszíni koordinációs megbeszélések keretében folytatott konzultáció alapján pontosíthatják az 1. cikkben említett álláspontot.

3. cikk

Ennek a határozatnak a Bizottság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

*a Tanács részéről
az elnök*